

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

Redaction du journal
armenien
Hantes Amoria Vienne

Ա. ՏԱՐԻ

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1896

ԹԻԻ 27

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ներկայ 1896 տարեշրջանի
Պոչկարիոյ համար տարեկան 8 ֆր
" " 1/2 " 4 "
" " 1/4 " 2 "
Արտատպանի համար " 10 "
" " 1/2 " 5 "
Կանխիկ վճարելի

Նամակ դրամ եւսյոյն խրկել հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱՊՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐԻԱ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
եւ լեւ դրկոյի եւ յարմար դատ
ուսմէնք միայն կը հրատարակ-
ուին սակողովին կամ մասամբ:
Ծանուցմանց տողը 20 սանթիմ.
երեքն աւելի սակամներու համար
20 աւ 100 գեղ կը լինի:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԵՒ ՀԱՅՐԻԿ

Էջմիածնական այցելու հովիւ
Գեորգի. Արսէն վարդ. վեհապետի ներ-
կայութիւնը մեր մէջ՝ առիթ կու-
տայ մեզ այս մասին քանի մը խօսք
ընելու, որոնք նոր մտքեր և ինք-
նագիտ իմաստներ բովանդակելու
առաւելութիւնը չունենալով հան-
դերձ՝ պարտին կրկնուիլ ու յեղ-
իցուիլ, որպէսզի հայ ժողովուրդին
մտքին ու սրտին մէջ միշտ թարմ
ու վառ մնայ գիտակցութիւնն այն
պարտականութեանց, զոր ամեն
հայ ունի առ իւր կաթողիկոսն ու
հայրիկը:

Ինչպէս յայտնի է հոգեւոր բարձ-
րագոյն իշխանութիւնները մերթ
ընդ մերթ այցելու հովիւ կ'առաջ-
քեն այն երկիրներ, որ չունին մը-
նայուն առաջնորդ մը, որ ուղղակի
միջնորդ ըլլար տեղին ժողովուրդ-
դին և հոգեւոր իշխանութեան
միջեւ:

Այցելու հովիւն պաշտօնն է
զինք առաքողին ողջնը, օրհնու-
թիւնները ու պատուէրները բերել
ժողովուրդին, քննել ազգ. հաստա-
տութեանց վիճակն ու պաշտօնա-
կան մարմիններու գործունէութիւ-
նը, խորհիլ, երբ և ուր պէտք
տեսնէ, բարեփոխել և բարեկար-
գութիւն ներմուծելու միջոցները
և յորդորել ժողովուրդը չեղանակ
իւ պարտականութեանց գործա-
դրութեան մէջ:

Այս պարտականութիւնները
կրկին ծագում ունին. մին զուտ
կրօնական, միւսը ազգային. առա-
ջին տեսակէտը իւր լոկ անհատնե-
րու խզմն, մարդաս ներքին հա-
մագման խնդիր, դուրս է մեր այս
տեսութեան շրջանակէն. իսկ եր-
կորդը, ազգային-եկեղեցականը,
միշտ և անվերջ լինելու է մեր ու-
շագրութեան առարկան:

Ազգային-եկեղեցական կ'ըսենք,
զի եկեղեցի և եկեղեցականութիւն
պատմական դէպքերու բերմամբ
այնքան սերտիւ կապուած ու խառ-
նուած են մեր ազգային կեանքին
հետ, որ անկարելի է և ներկայ
հանգամանքներու մէջ մինչև իսկ
վտանգաւոր՝ զանոնք իրարմէ ան-
ջատել:

Ամենքս ապաւն ենք խորհիլ ինչ

որ մեր խիղճը կը թելադրէ եկե-
ղեցւոյ և եկեղեցականութեան մա-
սին, երբ զանոնք ի նկատի ունինք
իւր հաւատալից վրայ հիմնեալ
զուտ կրօնական հաստատութիւն-
ներ. սակայն ամենքս ալ պարտինք
ընդունիլ թէ այն դերը զոր մեր
մէջ եկեղեցին իւր ազգ. գոյութեան
պատասխարան կը կատարէ, չէ կա-
րող, գոնէ առ այժմ, լիովին կատա-
րել նոյն իսկ մեր լեզուն՝ իւր կապ
ընդհանուր միութեան: Միակ գրո-
շակը, որոյ ներքե կը հաւաքուին
բոլոր հայրը ի սփիւռս աշխարհի,
Էջմիածնի գմբէթին վրայ կը ծա-
ծանի: Էջմիածնի պարիսպները
հաստատագոյն պատուարներն են,
զոր ունիմք ազգապետ հազարու-
մէկ ազգեցեղութեանց դէմ: Մեր կա-
թողիկոսը անկախ եկեղեցւոյ մը
անկախ զուլն է. նա չունի սուրն
ու թնգանթ, սակայն իրաւաբանա-
կան տեսակէտով և իւր կրօնական
իրաւասութեան շրջանակին մէջ
նոյնքան բարձր դիրք ունի, որքան
աշխարհի ու է մի վեհապետը:
Այս կարճ բացատրութիւններէն
յետոյ պէտք կը մնայ ունիլ ման-
րազնին հետազոտութեանց՝ երեւան
բերելու համար թէ ինչ նշանակու-
թիւն ունին կաթողիկոս և Էջմի-
ածնի. իրաւ. ասոնք ալ կրնան հա-
լածուիլ, ընկճուիլ բունի ոյժով,
ինչպէս յաճախ պատահած է, բայց
իրաւանց տ'աւակտով անընկճելի
և անբռնաբարելի են և եթէ իրա-
ւունքը մեր նիւթաւոր ժամանա-
կին մէջ վարկէ ինկած է մասնա-
ւորապէս հայ ազգին համար, չէ
կարող սակայն ընդ միշտ և ամ-
բողջապէս կրնանցնել իւր նշանակու-
թիւն:

Խեղացութիւն չէ ասոր դէմ ու-
ռարկել թէ Էջմիածնի կրօնական
անկախութիւնը ինքնին մեծ կա-
րեւորութիւն չունի այժմ, որով-
հետեւ ինչ որ ունինք, թէեւ ըլ-
լայ նուազ կարեւոր, գիտնալու ենք
պինդ պահել, միւս կողմէ՝ ջանա-
լով հանդերձ բաւազոյնն ու կարե-
ւորագոյնը ձեռք բերել:

Այս տեսութեանց համապա-
տասխանող չափ մ'ունենալու են
այն յարգանք ու սիրալիր ակնա-
ծութիւն, զոր պարտիմք տածել և
ցոյց տալ կաթողիկոսական այցե-

լու հովիւներուն, և որոնք առաւել-
լապէս ու գերազանցապէս կը պատ-
կանին Անոր որոյ ներկայացուցիչն
են իրենք:

Մասնաւորապէս այն եկեղեցա-
կաններ, որ այժման վեհապետ-
ուն օրով կուգան մեզ առժամա-
պէս հովուել, տարբեր իրաւունք
մ'ալ ունին ժողովրդէն առաւելա-
գոյն յարգանք ու համակրութիւն
ընդունելու, զի ներկայացուցիչն
են ոչ միայն հայոց կաթողիկոսին,
այլև հայոց հայրիկին. այս վեր-
ջին բառը միայն որքան երկար ու
անձնուէր գործունէութեան բազ-
մագիծի յիշատակները կարծես
մեր մտքին մէջ: Նպատակ չունինք
հայոց հայրիկին անցեալ կեանքին
վրայ ակնարկ մը նետելու այստեղ-
այս սիւնակներ չափազանց նոզ են
ստոր համար և նիւթը կարողա-
գոյն գրիչներու վերապահելի: Կը
փափաքինք սակայն այսչափ մի-
այն յիշեցնել թէ Թուրքիոյ հա-
յերուն մէջ ազգութեան ու հայ-
րենիքի գաղափարին տարածման
առաջին ու հնագոյն քարոզիչն է
Նա, որ կոչուեցաւ հայոց հայրիկ:
Նա իւր ժողովրդական հագնաւոր
քարոզներով՝ ուր որ քաջաց գիտ-
ցու ժողովուրդին սիրելի դարձնել
հայրենիքի գաղափարն ու հայաս-
տանը և այս՝ ոյնպիսի մի ժամա-
նակ, ուր հայ եկեղեցականներ ա-
ւուր պատշաճի, լոկ կրօնական քա-
րոզներ տալէ անգին սչինչ կը խօ-
սէին ժողովուրդին, այնպիսի ժամա-
նակ մը, ուր Թուրքահայերու լու-
սաւորութեան կեդրոնի մէջ հրա-
տարակազ լիւրջներ շատ աւելի
նուազ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէին հայաստանի վիճակին
ու կեանքին վրայ, քան այժման
օրովութիւնը՝ Զինի և Ճարտնի
մասին:

Երբ հայոց կաթողիկոսն ու հայ-
րիկը կը միանան ի մի Անձ, պար-
տաճանալութեան ամենատարակա-
նակութիւնները հարկ կը դնեն ամեն
մի հայու վրայ պատկառանք
խանարհիլ այդ բարձրագոյն հայ
Անձնաւորութեան առջև որ միակ
ներկայացուցիչն է ընդհանուր հա-
յութեան և կը պատկերացնէ իւր
վրայ ամբողջ ազգին գոյութիւնը:

Եւ Գերազատել վեհապետ վար-
դապետի ներկայութիւնը գեղե-
ցիկ առիթ մը կ'ընծայէ Պուլկա-
րահայերու՝ արտայայտելու մեր
որդիական ջերմ՝ զգացումներ դէպ
կաթողիկոս-հայրիկն ու իւր ներ-
կայացուցիչը:

ԹՈՒՐԻՔ ԴԵՍՊՈՒՆԻ ՄԸ

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

Հռովմի թուրք դեսպանը՝ երկար
տեսակցութեան մը մէջ զոր ունե-
ցեր է իտալական Սրամբալ լրագրին
մէկ թղթակցին հետ, հետեւեալ
կարծիքները յայտնել է արեւելեան
խնդրոյ մասին:

— Բնաւ հաւանական չէ որ տէ-
րութիւնները ընդհանուր ցոյց մը
ընեն Դրսն դէմ կամ գործնական
ճնշում մը բանեցնեն անոր վրայ
բարենորոգումները գործադրել տա-
լու դիմամբ, որովհետեւ ընդար-
ձակ բարենորոգումներ ժամանակ
և դրամ կը պահանջեն իրականա-
նալու համար. երկրին տնտեսական
ցուալի վիճակը անկարելի ըրած է
հարկաւոր դրամին հայթայթումը:
Բարենորոգումները, զոր Դուռը
հաստատապէս որոշած է ներմուծել,
մասամբ սկսած են գործադրուիլ,
մասամբ ալ այժմ առարկայ են ու-
սումնասիրութեան:

Դժբաղդարար հայկական յեղա-
փոխութեան նպատակն է բաժնուիլ
Թուրքիայէն և կալմել ինքնօրէն
ազգութիւն մը: Այս նպատակը
սակայն անիրագործելի է, վասնզի
հայերը Թուրքիոյ ոչ մի կողմը
մեծամասնութիւն կը կալմեն և ի-
րենց թիւը հալու մէկ միլիոնի կը
հասնի հանդէպ 40 միլիոն թուրք
և այլ ցեղերու: Հայ յեղափոխա-
կանները գիտմամբ չափազանցեալ
լուրեր կը տարածեն կոտորածներու
և հայոց հալածանքներու մասին:
Պէտք է զանազանութիւն գնել
Թուրքին և Գերբիւնի միջև: առա-
ջինն է ճշմարիտ իսլամ, աշխատա-
սէր, արտադրող, բարի և անկեղծ.
իսկ երկրորդը՝ ֆիւրաը վրանաբը-
նակ, միշտ ամեն բանէ դժգոհ,
զինեալ և արեւմուտ ցեղ մ'է,
որ նշանաւոր դարձաւ հայկական
կոտորածներուն մէջ և որոց կա-
տաղութիւնը չխնայեց մինչ իսկ կա-
ռավարութեան պաշտօնեայններուն,
երբ ասոնք անոնց դէմ կը պաշտ-
պանէին հայերը: —

Դեսպանին այս խօսքերը, որոց
հիմը լոկ կեղծիք է, դժբաղդարու
յայտ չեն բերել այն բարութիւնն
ու անկեղծութիւնը, զոր ինք կը
վերագրէ թուրք ցեղին:

ՏԻՈՒՐ ԼՈՒՐ ՄԸ

Իրաւունքի վերջին թիւը շատ տխուր լուր մը կ'արտաայէր Նոր-Դարէն. Աղբակի հայաշատ գաւառը ամբողջովին մերկացեր է իր հայ բնակչութենէն, և վախ կայ որ եթէ վանի գաղթականութիւնն ալ այսպէս շարունակէ, հայաստանի այս ուժեղ երակն ալ բոլորովին ցամաքի, անէմնայ:

Մէկ երկու լրագրական սինակներու վրայ, լուրերուն և յօդուածներուն չլթայման մէջ գրեթէ կորսուած այս լուր մեր կարծածէն գերազանցապէս աւելի ծանր է և ազդի մը բարոյական ու նիւթական գոյութեան աղետալի վախճանին մէկ տրամագին նշանը կը բերէ:

Ամէն հայ որ կը սիրէ իր մայր հայրենիքը, որ կը յարգէ անոր յիշատակներն ու խնկարոյր աւանդութիւնները, որ կ'ընդունի զայն իբր անասան խարխիւր հայութեան, որ, վերջապէս, կը սիրէ իր լեզուն ու իր եկեղեցին, աշխարհիս ո'ր կողմն ալ գտնուի, ընկերային ինչ պայմանի մէջ ալ ապրի, հարուստ թէ աղքատ, առնու թէ զարգացած, ամենախորին երկիւղածութեամբ կարգալու է այս լուրը, և ձեռքը ճակտին կը թնցնելով՝ հանդարտօրէն միտքը սեւեռելու է անոր անհաւորութեանը վրայ:

Անցեալ տարւոյ արեան յորդահոսան ճագարիքներուն մէջտեղ, որոնք ծածկեցին ամբողջ հայաստանը, մեր միակ ուրախութիւնն ու միակ միութարութիւնն էր վասպուրականի անաղարտ, անեղծ մընայն հաստատուն կազմի մը պէս որուն շուրջը անհղ մըրիկ մը ամալացուցած է իր բուսականութիւնն: Կսկծալի յուսախաբութիւն մը կրեցինք. մըրիկը նորէն վրայ հասաւ աւելի բուռն և աւելի քան դէշ, ու տապալեց հուժկու ծառը, գետնի վրայ սփռելով անոր ճիւղերն ու տերեւները. վասպուրականն ալ այրեացաւ դարձած էր:

Բայց թուրքին և քուրդին սուրէն աւելի աւերիչ, կործանիչ բան մը կայ, որ ազգութեան մը գոյութիւնը կը վտանգէ. — գաղթական:

Նութիւնը: Ազգ մը իր մայրենի ծոցին մէջ որչափ ալ հալածուի, խոշտանգուի, դարձեալ կը յամառի կը պահէ իր ինքնատիպ գոյումը, իր յատկանշական հանգամանքը: Մասիսի ձիւնապսակ կատարը անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր անքթիթ կը դիտէ իր զաւակներուն կրած չարչարանքներն ու տուլայտանքները. մոլեգին յորձանուտ հոսանքներ ողողած են իր ստորտը, բայց տեսած ալ է անոնց անցնիլն անհետիւլը, ու իր զաւակներուն միշտ աննկուն մնալն իրենց կուսանին վրայ:

Հայը իր հայրենիքի կենսատու երկինքին տակ կոտորուեցաւ՝ առանց սակայն բնաջինջ ըլլալու. որքան ատեն որ համբերութիւնն ունեցաւ տոկալու, պահեց իր գոյութիւնն ու ազգութիւնը: Այն օրը միայն ուր հայն սկսաւ գաղթել, ձգել իր հայրենի տունը տեղը, իր քաղցը ջուրը, իր վանքը, իր Արաքսը, իր Մասիսն ու իր Արագածը, այն օրը հնչեց իր գոյութեան տխրագանջ մահազանգը:

Ալ մոլեգին գաղթող մը եղաւ Հայը, գնաց ու գնաց, այլեւ չուզեց արհամարհել օտար լուծի դառնութիւնները, որոնք կը ճնշէին իր վրայ. օտարութեան մէջ փնտռեց կեանքի քաղցրութիւններն ու երանութիւնները. բարձր ձիւղքերով օժտուած, հասաւ իր նպատակին, բայց ափսոս որ կորսնցուց իր ազգային յատկանիշը, օտար բարքերու ու սովորոյթներու հետ ձուլուեցաւ, կաղապարուեցաւ ու այլեւ դարբեցաւ Հայ ըլլալէ:

Հարկ չիկայ պատմական օրինակներ մէջ բերելու հոս, բաւականէն աւելի շատ են:

Աղբակ մարդ չէ մնացեր, վասպուրականը դատարկուելու վրայ է: Այս լուրը թուրքին թնդանօթին ձայնէն ու զոհերու աղիղորմ ազդակներէն աւելի ցաւագին կը հնչէ ականջի: Մարմինն քայքայում է այս, անդամներուն փրտումը, ամենէն իրական ոչնչացումը հայ ազգին ու հայ անուան: Աղետալի բան է ասիկա, և անոնք որ ազգը զեկավարելու մերթ ինքնակոչ, մերթ պաշտօնական փափուկ գերը կը կատարեն, թող չգեղեկին,

բարքներուն հանդէպ, որպէս լուրի վկաներ, ականատես կը լինին այն վայրագութեանց, զորս թիմուր-լէնկ մը իսկ թերեւս դժուարանար իրագործել: Քաղաքը Տարտարոսի փոխուած էր և գէս ու գէն ցրուած մարդկային անդամներու, գանկերու բեկորներու մէջ կատաղի շուններ միայն կը տեսնուէին, որպէս անսուղ գալիւր, որոնք միացած Քիւրդ՝ Սաղաններու, մարդանման անպոչ գազաններու հետ, կ'ուզէին զիրար գերազանցել, յօշոտել ու քանդել և արիւն ծծել: Ամբողջ քաղաքը աւերած էր ալ, և մաղապուր զերծեալներու, նապաստակ մարդիկներու ու կիներու խմբակները քշուած բանտարկուած էին

ժամանակ չիկայ կորսնցնելու, աչքի առջեւ թող բերեն ասանկ վտանգի մը անդամներին հետեւանքները: Իրական չարիքը այս է, մեր երկիրը պարպուելէն ամայանալէն ետքը՝ ո'ր պիտի մնան մեր իրաւունքներուն պահանջումները, որո՞վ իրաւամբ և ինչ փաստերով պիտի պնդենք հաստատենք թէ մերն է այն երկիրը, մեր պապեանական սեպականութիւնն է ան, մեր նախահայրերը պառկած են անոր մէջ, ան հողը մեր զաւակներուն արիւնն ու ոռոգումն է: պիտի թողունք որ Գուրդի և նմանօրինակ սինքոր աննշան ցեղերու շուրջներ յոխորտանքով կոխտան ու պղծեն այն նուիրական հողերը:

Ո՞ր Հայը արգար զայրոյթով չի բորբոքիլ երբ աչքին առջեւ բերէ իր հայրենի երկրին այս ձղմկալից և գահավէժ կորուստը քաղաքակրթութեան այս անիծեալ դարավերջին մէջ: Ո՞վ պիտի բռնէ հէք վասպուրականցիին ձեռքէն, պիտի պաշտպանէ զայն, պիտի սրտապնդէ և ներշնչէ իրեն այն համոզումը թէ իր այդ փախուստով իր հայրենիքին տունը կը քանդէ կը կործանէ:

Եւ եթէ ուրիշ գաւառներ ալ հետեւին Աղբակի տխուր օրինակին. մտածումն անգամ սոսկում կ'աղդէ:

Կը կրկնեմ. անոնք որ ազգը զեկավարելու կոչուած են, թող անմիջական ճար մը մտածեն, ճար մը

Ե.

ԼԻՃ ԳԻՒՂԻ ԿՈՏՈՐԱԾԸ

Լիճ, որ 90 տուն հայ և 40 տուն թուրք բնակիչ ունեցող գիւղ մ'է Ալինայ մօտ, անցեալ տարի արդէն մէկ անգամ ենթակայ եղաւ բարբարոսներու վայրագութեանց. լճեցիք այն ժամանակ կորուսին իրենց բոլոր ստացուածքը, տան կահ կարասիքը և զոհ տուին 2-3 անձեր: Այս անգամ ալ Ալինը կոտորող խուժանը նոյն քաղաքէն կերթայ ու սեպու. 9 ին կը յարձակի գիւղին վրայ. սուրբերով ու բերերով զինեալ և գրեթէ 3000 հոգիէ բաղկացեալ խումբ բազմութիւնը կը կողպուէ, կայրէ, կը քանդէ ամեն ինչ որ կը գտնէ այնտեղ. ապա կը սկսի կո-

մանաւոր տեղեր, որոնցմով հաւատաքնական խարոյկահանգէսներ պիտի կազմակերպուէին յաջորդօրերը: Շատ քիչ տուներ կ'երեւին, որոնցմէ միքանի հատ ալ Երեցոնց թաղին մէջ մնացած էին. հոն, այդ տուներէն միոյն մէջ հաւաքուած էին թաղի շուրջը, հուրէն և սուրէն ազատողները, թուով ճիշդ քառասուն: Տանը շուրջը թուրքերու և Քիւրդերու վոհմակը պատած պաշարած էր, կազմ ու պատրաստ, սուրբերով և վառելանիւթերով: Այդ քառասունին մէջ էր նաև Միսաք Թէրզեան քաջ պատանին և իր հոգեհատորը՝ Հայկանոյշ Գարակիւլեանը, որոնք վիրար գտնել կարողացեր էին այդ ընդհանուր խառ-

տորածը, ուր չարաչար մահուամբ կը նահատակուին 35-40 հայեր՝ մեծագոյն մասամբ երիտասարդ գասակարգէն. իգական սեռէն ալ մէկ քանիներ զոհ կերթան թուրքին ու Քիւրտին սուրին. շատ աւելի բազմութիւն են լլկուած ու առեւանգուած կիներն ու աղջիկները. ասոնցմէ շատեր ալ կը նախընտրեն ինքզինքնին Եփրատի ալիքներուն յանձնել քան կորուսանել իրենց կանացի պատիւը. կանանց փոքր մաս մ'ալ կը փախչին լեռները, ուր չգիտցուի թէ ինչ եղած է իրենց վախճանը:

Յարուսթիւն և Ռուբէն Բիւստեմեան եղբայրները 200 սակի և իրենց բոլոր ուրիշ ունեցածը յանձնելէ և բռնութեան ներքեւ իսլամութիւնը ընդունելէ յետոյ կըսպանուին խուժանէն:

Ողջ մնացողներուն թշուառութիւնը տնկարագրելի է. հիւանդ վիրաւոր, անօթի և մերկ երանի կուտան իրենց այն ազգակիցներուն, որ մահուամբ ազատեցան անտանելի ցաւերէ ու զրկանքներէ:

Լճեցի

ՅԻՍՆՔՕ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Որպէս ծանուցիւք շուրջ երկու ամիս առաջ, Բարիկի մէջ կազմուած է յիշեալ անունով ընկերութիւն մը, որոյ մէկ յայտարարութիւնը այժմ մեր ձեռքը հասած ըլլալով, կը փութանք մեր ընթերցողներուն հաղորդել անոր թարգմանութիւնն, որ հետեւեալն է.

«Վերջին երեք տարիներուն մէջ կոտորածներ Հայաստանի քրիստոնեայ ժողովուրդին մէկ մասը բնաջինջ ըրին, 130,000 մարդկային զոհեր մահացնելով. գիւղերու այլու մասը, հունձքերու փոստմասը և վաճառատուններու կողպումամբ կէս միլիոն Հայեր ծայրագոյն թշուառութեան մատնուած են. ոչ հաց ունին, ոչ սպաստանարան, ոչ հագուստ. և ամեն օր նոր ջարդեր կ'սպասուին:

Մեղ թուեցաւ թէ Յրանսացիներ ոչ կրնային և ոչ պարտ էին անտարբեր մնալ այսպիսի դժբաղդութեանց հանդէպ, զոր սփոփելու

նաչփութեան մէջ իսկ, ո՞վ գիտէ ինչ միջոցներով:

Միսաք տխուր էր, մահուան դաւուրը պատած էր ճակատը, բայց ոչ մահուան վախէն, զի արդէն որոշած էր մեռնիլ, այլ անդէն վիճակէն, շատ աժան ծախուելէն, և այդ էր միակ իր սրտին ցաւը, իր խղճին խայթը: Օրեր յառաջ ատրճանակ մը դնած էր, զոր խաւէր իր վրէժն իր դրացին Օսմանը, բարեկամ ձեւանալով և յանկարծակիի բերելով, ու պիտի մեռնէր առանց գործ մը տեսնելու, թշնամիի գլուխ մը ջախջախելու: Եւ այսօր այդ ատրճանակն ալ իրեն պիտի դառնար և իրեն ճակտին պիտի պայթէր:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԷՐԸ

ԿՈՏՈՐԱԾԻՆ ՄԷՋ

Հոկտեմբերի վերջերն էր. Ա. քաղաքի բազմահայ և գեղաշէն թաղերը ծուխեր ու բոցեր կ'արձակէին. կարմիր ներկուած էր երկին ու երկիր, և արիւնը հեղեղի պէս կը վազէր ամեն կողմէն. վիրաւոր եանքերու ու մահամեծներու հոն, չիւնը Աստուծոյ դռներն իսկ կը դղրդացնէր, և աւերն ու կոտորածը տիրած էր ամենուրեք: Սեւ, անսաղարթ ծառեր միայն կանգուն կեցած այդ հակամարդկային ա-

համար ամեն ճիշդ թափել կը հարկադրեն մեզ մարդասիրութիւնն ու արդարութիւնը :

Այս դիտարկութեամբ կազմուեցաւ Յրանք-Հայկական Ընկերութիւնը, որ կ'առաջադրէ նախ ջանալ հաւաքելու ամեն տեսակ քաղաքական տեղեկութիւններ այն դեպքերու վրայ որ տեղի ունեցան եւ կ'ունենան օտարաշինութեան մէջ եւ զանազան ծանօթացնել հանրութեան : Ընկերութիւնը կուզէ այսպէս հանրային խիղճը արթնցնել եւ օրինական միջոցներով շարժում ու յուզում առաջ բերելով, երկրին մէջ գոյացնել կարծիքի հոսանք մը ի նպաստ Հայոց, զոր արագահաս միջամտութիւն մը կրնայ փրկել այն վտանգներէն որոնք հետզհետէ կ'աճին : Յրանք-Հայկական Ընկերութիւնը ամէն բանէ առաջ մարդասիրութեան եւ եղբայրական գըթութեան զգացումներով ոգևորուեալ է եւ անկախ՝ ամեն կուսակցութեան եւ կրօնական դաւանանքէ ու ամեն բանէ առաջ նախանձախնդիր՝ Յրանքային բարի համբաւը պահպանելու Արեւելքի մէջ :

Վերջապէս ընկերութիւնը կ'առաջադրէ օժանդակ ըլլալ այն դաւանանքներէն որոնք հանդիմանութեանց ձեռնարկած են իշխանութեան մատնուած ժողովրդին օգնելու համար որպէս զի կարենայ ապրուստի նոր միջոցներ ճարել վերստին :

Ընկերութեան անօրինութիւնը յանձնուած է միմիայն Յրանքացիներէ բաղկացեալ յանձնախմբի մը, Յանձնախմբի անդամք Վար. Տ. Եարմբան. Ա. Ժիրի, ուսուցիչ Է. Բարթ. Պաւլոսեան, իսկական, ծերակուտի անդամ, Արքայ. Լուսին, երեսփոխան, Լեւոն Մարտիրոս, ուսուցիչ Բարձր. Ուսմանց զգրոցին : Ժան Մովսէս, հովիւ : Բոյ Բաւի, ուսուցիչ Բարձր. Ուսմանց զգրոցին : Յրանք Բիւս, տնօրէն Բրիտանական Հանդիսին : Բիւր Բիւրաւ : Ժան Ռեվիլ, ուսուցիչ Բարձր. Ուսմանց զգրոցին : Ա. Սապարիէ, անօրէն բողոքական աստուածաբանութեան զգրոցին : Եար. Վերն, հովիւ : Բոյ Վիօլէ, անդամ կաճառին : Եար. Վակնէր, հովիւ :

Քարիւղերու թիթեղները պարպուած էին արդէն չէնքին վրայ, որ բոցավառի սկսած էր ահագին ճարճատիւնով, որուն շուրջը դիւային պար մը կազմակերպած էին քրդական հրոսակաւորները, այդ մարդկութեան միւրերը, անճոռնի ձայներով ու ձիւղալային ձեւերով : Ենքի ամբողջ խելայեղ եւ շնչահեղ զայտուհաններէն գուրս իյնալով, բռնուած էին քիւրդերու ցանցէն : Ղիւրնք անօրինակ վայրագութիւններով սպանանելու գործը թողուած էր միակնի Բիւրդի մը, անճոռնի գազանի մը, որ տխուր հռչակ մը ձգած է ամբողջ Ա. քաղաքի մէջ : Բայց կը պակսէր հատկապէս ընդհանուր թիւէն, փարախի

Յրանք-Հայկական Ընկերութիւնը հրատարակած է «Հայկական խնդիրը եւ Եւրոպան» վերնագրով 16 էջէ բաղկացեալ տետրակ մը, որ համառօտ ծանօթութիւն մը կուտայ հայ ժողովուրդին պատմութեան, լեզուին եւ մասնաւորապէս թուրքերու հայերուն վրայ, կը խօսի Հայկական խնդրին ծագման, հայկական շարժումներու, Սասունի կոտորածին, 1895 ի բարենորոգմանց ծրագրին ու Հայաստանի ջարդերուն, թուրքերու հայերուն այժմեան վիճակին եւ կ'Պոլսոյ ջարդերուն վրայ : Եւ վերջապէս սա եղբայրացութեան կը յանգի թէ ոչ միայն Հայերուն, այլեւ Եւրոպայի, քաղաքակրթութեան եւ մասնաւորապէս Յրանքային շահերը կը պահանջեն որ վերջ մը տրուի այս կացութեան եւ արդարութիւն պահանջող ամբողջ ժողովուրդի մը մարտիրոսութեան :

Հրատարակուած է նոյնպէս Ընկերութեան Յանձնախմբի անդամ Տ. Եարմբանի 96 տողէ բաղկացեալ պերճախօս եւ սրտաշորժ մի բանաստեղծութիւնը կոչ փրանալու պատ Հայոց վերնագրով՝ որ հաւածեալ Հայերու ի նպաստ կը ծախուի 5 սանթիմի :

«Երամպօյի Հայ Գաղթականաց Յանձնախմբովը կը փութայ հրապարակաւ իր խորին նորահալար յայտնել այն ամեն բարեսիրտ անձանց, մասնաւորապէս Սթրալսայի, Քարաբունարի եւ Երամպօյի Պուլկար եւ Յոյն հասարակութեան, որք սիրալոյսար նուիրեցին իրենց ամեն կերպ աջակցութիւնն ի նպաստ թըշուառ ազգակիցներու կատարուած հանգանակութիւններուն : »

Սթրալսայի կայարանէն կը գրեն մեզ թէ՛ տեղւոյն հայ բնակիչները իրենց մէջ հանգանակութիւն մը ըրեր են ի նպաստ նորեկ դաւթականութեան եւ գոյացած արդիւնքը, 160 ֆրանք, զրկուել է Երամպօյի Գաղթականաց Յանձնախմբին :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ԵՐԵՍՓՈՒՄԵՆԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

ՆՈՅՆՄ. ՅԻ ՆԻՍՏԸ

Իրավի տէ տէօ մօնտի մէջ կը կարգանք հետեւեալը, «Երեսփոխանական ժողովքն հա-

հօտէն, սպանդանոցի զուարակնէն : ո՞վ էր այդ եւ ո՞ւր էր . . . : Միտքն էր որ կը յամառէր դուրս ելլել եւ ծուխին ու բոցին մէջ արձանագոյն կանգնած էր, հպարտ դիրքով, արհամարհօտ նայուածքով : Ենքը համակ բոցով պաշարուած էր եւ անկարելի էր այլեւս աղաւտութիւն գտնել : Ամենէն դաւանացիներն իսկ սթափած վայրէկեան մը՝ կը դիտէին տեսիլը : Հոն էր Միտքը Հայկանոյշին թեւէն բռնած, եւ անհամբեր կ'սպասէր ամենածուրբ բոցերուն : Առատաղները, հեծանները, դռներն ու պատուհանները կը վառէին ու կը վառէին անդադար, տախտակամաներու ու սիւներու շիկագոյն դա-

ւանութիւն ստացաւ այն պատասխանը, զոր Տ. Հանթօն տուաւ Տ. Գօշէնի եւ Տ. Երմ. Մեհնի : Արատաքին գործոց Տ. Նախարարը բարեպաշտէ կերպով յիշեց կրէտէի խնդրին յաջող լուծումը եւ որոնեց թէ ինչպիսի գործունէութեամբ եւ ինչ սկզբունքներու համաձայն լուծումը կրցաւ ձեռք բերել : Նա քանի մը բառով ամփոփեց այդ գործունէութիւնն ու սկզբունքները : Իբր գործելու եղանակ ցոյց տուաւ Եւրոպայի համաձայն գործակցութիւնը, իբր նպատակ՝ օսմանքը իրենց ամբողջութիւնը եւ այս նպատակին հասնելու իբր միջոց՝ հարկաւոր տնտեսած բարենորոգումները, զոր Եւրոպա կը թեւադրէ Սուլթանին եւ իթէ պէտք ըլլայ, պիտի ստիպէ զինք գործադրել :

Այն հանգիստաւոր եղանակով, զոր հասունութեամբ խորհուած յայտարարութիւններ կը ստանան, երբ ժողովին բնմը կը հանուին եւ խորհրդարանէն կը վաւերացուն, Տ. Հանթօն Սուլթանին լսել տուաւ բարեկամական, սակայն միանգամայն խիստ խօսքեր : Սուլթանը իրեն տրուած խորհուրդներուն կարեւորութեան մասին չկը նար սխալի, սրը կըսուի իրեն նաեւ թէ անոնց գործադրութիւնէն կախում ունի իր եւ իրեններուն փրկութիւնը : Կառավարական այն արարքները, որ իր կայսրութիւնը առաջնորդեցին այժմեան տագնապալից վիճակին, չեն կրնար երկարաձգուիլ առանց ծայրագոյն վտանգը առաջ բերելու : Թուրքիոյ համար ժամ է այս բանը հասկնալու : Եթէ հասկնայ, կրնայ փրկուիլ տակաւին, իսկ եթէ չը հասկնայ, կորսուած է : արդարեւ Եւրոպա որոշած է Սուլթանին մօտ միայն պաշտանական խորհրդատուի մը դերը չկտրուելու այսուհետեւ : Պ. Հանթօնի յայտարարութեան ամենէն կարեւոր մասն այն է որ նա խորհրդապահ, բայց ուրոշ կերպով իմացուց երեսփոխանական ժողովին թէ այս խնդրոյ վրայ բանակցութիւններ կատարուած են Տ. Երմեհի եւ իր միջեւ Ռուսիոյ կայսեր ճանքորդութեան ժամանակ : Նոքա համաձայնած են ոչ միայն Սուլթանին առաջարկելի բարենորոգմանց այլ եւ ի հարկին անոր վարանստ կամքին որոշ ուղղութիւն մը տալու համար հետեւելի գործողութեան մը մասին :

մերը վեր յերկին սուրալով օդին մէջ հրախալութիւններ կը կազմակերպէին, մեւտերը համակ բոցի փոխուած՝ խաւարամած աշնանային տամուկ զիշերը, տիրաւոր ցիւրեկի մը փոխարկած էին : Լուած էր վայրենեաց գոռոցը, եւ նոյն իսկ դիւակեր շուններու հաչոցը : արեան առուակները ցամքած էին տաքութեան եւ ամանակույ խորոյրը տիրապետած էր համայնութեւնը :

Միտքը երջանիկ էր, զի եթէ սպաննած չէր, գոնէ սպաննուած ու չէր, եւ իր ձիւնափայլ Երեւանին հետ, զոր սիրած ու պաշտած էր ի տղայ տիւոց, պիտի երթար երկնային առագաստը մտնելու, զուարթնոց կարգին դասուելու :

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՍՐԲԱՋԱՆ ՊՍՏՐԻԱՐԲԻ ՄԱՍԻՆ

Պերլիներ թափեալաք անուն գերմանական կարեւոր ու թրքասէր լրագիրը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Ամեն Օրմանեան Սրբազանի վրայ :

«Հայերուն նորընտիր Պատրիարքը, Օրմանեան, որոյ ընտրութեան Սուլթանէն վաւերացումը անտարակուսելի կը թուի, առաջուց համաձայն՝ կաթոլիկ հոգեւորական մ'էր : Հռովմի հաւատքի տարածման դպրոցին մէջ դաստիարակուած ըլլալով, նա առիթ ունեցած էր Ճիլդիլութեան ոյժն ու վտանգները տեսնելու : Օրմանեան մինչեւ իսկ Պիոս Թ. Պապին մէկ սիրական աշակերտն եղած էր, սակայն կ'Պոլիս վերադառնալէն յետոյ Պապին հակառակորդներէն մին եղաւ : Օրմանեան բողոքեց անսխալականութեան վարդապետութեան դէմ եւ երբ այն ժամանակի կաթոլիկ հայոց Պատրիարք Ս. Հասուն ուզեց նոյն վարդապետութիւնը ներմուծել նաեւ արեւելեան եկեղեցիին մէջ, Օրմանեան իր ազգակոյններուն եւ իր բարեկամներուն մէկ մասին հետ յարեցաւ Լուսաւորչական եկեղեցիին, որոյ Պատրիարքն եղաւ հիմայ :

Օրմանեան բարձր կրթութեան տէր անձնաւորութիւն մ'է : Աստուածաբանութեան, Լեզուաբանութեան (ֆիլոսոֆի) եւ իրաւագիտութեան մօթթօն է եւ անդամ՝ Հռովմի աստուածաբանութեան աւագէմիային : Իր մայրենի լեզուէ վատ քաջ գիտէ թուրքերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն ու լատիներէն եւ ռուսի յոյժ բարեկիրթ ձեւեր :

Նորընտիր Պատրիարքին առաջին գործը պիտի ըլլայ բնակաւոր բարձր բառնալ թուրք կառավարութեան եւ հայ ժողովրդի միջեւ կեցող թիւրիմացութիւնները : այս աշխատութեան մէջ իրեն աջակից պիտի ըլլայ իշխանազուն Տատեան Արթին բաշա, որ արտաքին գործերու նախարարին խորհրդականն է : Յայնժամ կառավարութիւնն ալ Պատրիարքին ննջուկ պիտի ըլլայ ընդհանուր ներդրութիւն մը հրատարակելով, նիւթապէս փճացած հայ ընտանիքներուն կարելի չափով մը ֆուտի հատուցում մը չընորհելով եւ թէ մայրաքաղաքին եւ թէ գաւառներուն մէջ գործադրելով ոստիկանական դատական ու այլ բարենորոգումներ :

անբիծ ու անարատ, զերծ ամեն նախատինքէ . . . : Կրակը արդէն եկած պաշարած էր գիրենք, Միտքի ստեղծ բռնկած կը վառէին կարմիր ու կանաչ բոցներով . . . : Մի գերմարդկային քաջութեամբ տոգորուած ոտքերն տեղէն իսկ չէր շարժէր ի զարմանա տեսնողներուն եւ պինդ սեղմած իր Սիրանոյշը իր կուրծքին վրայ տնհատ կը լինէր խորոյկահանգէսին մէջ . . . :

Բոցը կը շառագունէր, երկին կը փայլատակէր այդ միջոցին :

Մեռան արգեօք . . . :

8 Նոյեմ. 1896

Պարկազ

Մ. Գևորգի

ԹԻՒՐԿԻԱՏԷ ՃԷՊՐԻ ԻԱՆԷ

Լեզվադիմաթիւր ասքերիյէ թէտու-
րիքի իշխան թօրլանմագտու օլան
խանէնին մըգտարը 8000 լիւրայա
պալիզ օլմուշ օլտըղընը Սթանպօլ
կազէթալարը եաղըյօրլար: Թիւրք
հիւքիւմէթի իշպու իանէյի կէօյա
եաղընը իսլամլարտան թօրլայա-
ճաղըն, ֆագաթ էօթէտէն պէրի-
տէն ալընան մալիւմթլարա կէօրէ-
վիլայէթլէրտէ վալիլէր, միւթէսա-
ընթլար վէ գայմագամլար մահալ-
լէրինին րոււմ, Եահուտի վէ պալը
եէրլէրտէ էրմէնի ճէմաթլարընը
րուէսաթընը (մեծերը) սըգըշտը-
րարագ պիր եօլ իլէ իանէ թօփ-
լամաղա ինպար իթմէքտէ տիրլէր,
նէթէքիւմ Սէլանիկին խախմապա-
շըսը Եահուտիլէրին տախի իանէյէ
իշթիրաք իթմէք արգուսընտու պու-
լընտըղարընը կէօյա վալիէ արզ
իթմիշ օլուպ, վալի տախի պա-
թէլէկրաֆ Սթանպօլա պիլտիրմիշ
տիր: քէզա իվիւր, Եաֆա վէ
սաիր մահալլէրտէն պու կիպի թէ-
լէկրաֆլար կէլմէքտէ տիր: Թիւրք
հիւքիւմէթիին պու ճէպրի իանէի
եաղընը իսլամլարտան թօրլամաթը
մանթըգա քէք միւնասիպ իտի,
զիրա իքի սէնէտէն պէրու վուգուա
կէլէն իսթիլալ սէպէպի իլէ հիւ-
քիւմէթ քէք չօգ մէսարիֆաթա
տիւշար օլուպ, ինրա օլուսան եաղ-
մալարտան եաղընը իսլամլարըն
էվլէրի էշեա իլէ տօլմուշ վէ հիւ-
քիւմէթին իրաթը աղալմը վէ տէ-
րօլար պօշանմը օլտըղընտան,
թապիի հիւքիւմէթտէ օլընան եաղ-
մալարտան քէնտի հիսսէսինի իս-
լամլարտան թալէպ իտէճէք իտի,
պու քէք թապիի վէ քէքտէ ման-
թըգա միւնասիպ իտի: ֆագաթ
մէղքիւր իանէյէ իշթիրաք իթմէյէ
տիկէր միլլէթլէրի տէ ինպար իթ-
մէսի նէ հագգա թաթպիզ օլընը-
յօր տէյու սիվալ օլընուր իտէ, օ-
նուտա թիւրքին տտէթի գատի-
մէի շէյթանիյէսինէ թաթպիզ օ-
լընաճաղընը ճէվապ իտէրիզ:

ՅԱՔԻՐ ՄՈՒՀԱՃԻՐԼԷՐԷ

ՄՈՒՀԱՎԵՆԷԹ

Էնվաի սէֆալէթէ տիւշար օլ-
մագտա պուլընան միլլէթտաշլա-
րըմըղա միւթէմատիէն մուալէնէթ
իտէպիլմէք մագսէտի խայիր մէր-
սէտի իլէ, պէյնէլ միլլէ պիր միւն-
թապամ շիրքէթ շէքիլ իթմէք
իշխան հէր նէվ մէշաքէթի տէր
էօհտէ իտէն ինկիլթէրալը Մա-
տամ Հէնրի Սօմըրսէթ վէ Մատամ
Օրմիսթըն Չանթ վէ Ամէրիկալը
Միս Ուիլարտ՝ արգուլարընա մու-
վաֆագ օլմուշար վէ իքի ալտան
պէրու « Միջազգային Ընկերու-
թիւն Հայաստանի բարեկամոց »
նամիլէ պիր շիրքէթ թէշքիլ ի-
տուպ, Լօնտրայը մէրքէզ իթթի-
խազ իտէրէք, Ամէրիկա վէ էվ-
րօքանըն հէր պիր ճիհէթինտէ շէօ-
պէլէր թէշքիլի իլէ, միլլէի միւ-
թէմէտիլէնին նաղարընը էրմէ-
նիսթանըն սէֆալէթինէ տթի իթ-

տիրմէք խուսուսընտու հէր նէվ
ֆէտաք շարլըլը ինրա իթմէքտէ
օլտըղարընտան, պու տէֆա Պու-
կարիայա հիճրէթ իտէն ֆագիւր
միլլէթտաշլարըմըղա իմտատ եէ-
թիշտիրմէք արգուսը իլէ մուսաի-
լէյա Մատամ Օրմիսթըն Չանթ,
Տիար Հրանտ Մ. Գիրէշէնան քէ-
ֆագաթը իլէ տէօրթ կիւն էվլէլ
վարնայա մուվասէլէթ իթմիշ տիր:
Մատամ Օրմիսթըն Չանթ մա-
հիր պիր օռնքտէ (տոննարան)
օլուպ, ինկիլթէրտա վէ Ամերի-
կատա միւթէտտիտ պէլիլ նութգ-
լար իրաթ իթմիշ վէ էրմէնիլէրէ
մուալէնէթ իշխան էշալիյի թէշվիզ
վէ շիրքէթլէր թէշքիլ էլլէմիշ օլ-
մաթընտան մատաէ, պու տէֆա
քէնտի ֆէտաքարըլը տէրէճէի
ֆէվգէլատէյէ իսալ իտէրէք, ղէվ-
ճի վէ միւնի միւնի էվլատարը իլէ
վիտալաշուպ, Լօտրաթտան մուֆա-
րէքէթլէ սէֆիլ միլլէթտաշլարըմը-
ղը հիմայէ իթմէկէ շիթապան օլ-
մըշ տըր:

Տեար Հրանտ Մ. Գիրէշէնան ի-
սէ՝ Բօպլէթ գօյէճի շակիրտանըն-
տան օլուպ, Ամերիկատա թիւճ-
ճարլըղլէ մէշղուլ իքէն, 2 - 3 սէ-
նէտէն պէրու Ամերիկատա վէ ին-
կիլթէրտա իգտամաթը միլլէթ-
քէրվէրանէտէ պուլընտարագ, քէք
չօգ եէրլէրտէ շիրքէթլէր թէշքի-
լինէ չալըշմը վէ գէվաթը միւթէշ
հաիզանըն հիւսնի թէվէտճիհիւնի
քէնտիսինէ ճէլալ իտէրէք շու կի-
պի նաղիք պիր մէմուրիյէթէ թա-
յին օլընմաղա իպրաղը լիյագաթ
իթմիշ տիր:

Էրմէնիսթան սէֆիլլէրինէ իա-
նէ իշխան Տիւք Ուէսթմիլիսթ-
րին ըիյասէթի թահլթընտա թէ-
շէքիւլ իթմիշ օլան գօմիսիօն ճա-
նիպիտէն Պուկարիյայա կէօնտէ-
րիլէն Սըր Արթիւր, Լէտի Հէյ-
հըր վէ Մաճօր Շուրթիս՝ պիր
գաշ կիւն մուգատտէմ Ռուստը-
տան վարնայա մուվասէլէթլէ, շէհ-
րիմիզէ իլթիճա իտէն մուհաճիր
Էրմէնիլէրին աշվալինի թէտգիզ-
տէն սօնրա՝ էվլէլէրի կիւն Շուվա-
յա աղիմէթ իթտիլէր:

ՍԹԱՆՊՈԼ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

Օրմանեան Սրբազանըն ինթի-
խապը հագգընտա խառն ժողովըն
րաբօրթու վիւքէլա մէճիսի թէտ-
գիզ իտէրէք պէրաի թաստիզ մա-
պէյնէ կէօնտէրմիշ տիր:

Պիր գաշ հաֆթա մուգատտէմ
3 սէնէ հապա ճէգաթընա մահքիւմ
օլան վէ էլէնէվմ մահպուտա խաա-
թա պուլընան Ունճեան Արիկ է-
ֆէնտիլին թախիլէսի իշխան Ֆը-
րանսըզ էլլիսի չալըշմագտա օլուպ,
եաղընէն գուրթարապիլէճէյի պէք-
լէնմէքտէ տիր:

Կէլէն հաֆթա մէքթէպի Պահ-
րիյէ շակիրտանընտան 15 նէֆէ-
րին տէրաէթ օլընտըղընը եաղ-
մըշ արգ. անլարըն իսթիլթաղըն:

տան հիքիւմէթճէ իսթիհալ իտի-
լէն տէլիլէր Կէլէն թիւքիլա թա-
րաֆտարը օլմագ մահպուտիլթիլէ
քէք չօղլարըն տէրտէսթլէ թէվ-
գիֆ օլընմաթընա սէպէպիլէթ վէր-
տիլէր: Գէզա կէլէն լագար կէճէ-
սի Սթանպօլ ճիհէթինտէ քէք չօգ
սօֆթալար ախզ ու կիրիֆթ օլըն-
մըշար տըր:

Թիւրքիտան ֆիրար իտէն էր-
մէնիլէրին էմվալընը հիւքիւմէթին
գապթ իթմիշ օլտըղը Սթանա-
պալգանիքին նոյնմ: 27 թարիլի
թէլէկրաֆընտա օգուսմըշ տըր:

ՄԻԹԵՆԵՎ ՎԻՑԷ

Աթանա Ռօմէն Սթանպօլտան
աթիտէքի թէլէկրաֆը վէրմիշ տիր:
« Քարբէրզ վէ Տիարպէքիւրտէ իս-
թիլալ՝ վէ Աւաշկերտ ճիվարընտա
էրմէնիլէր վէ թիւրք աղքէրլէրի
պէյնիլտէ պիր գապիւս վուգու
պուլտըղընա տաիր չըգան շայէա-
լար էլան թաստիզ օլընմաթըլար: »

Պու հագգա Պալգանիք տախի
աէմիշ տիր « Քարբէրզ գըրկընը
հագգընտա շիմալիյէ գատար խա-
պէր եօգ տըր: »

Սթանպօլտա շայանը էմիլիլթ
թիւրք մէնպաալարտան իշտիլտի-
կինէ նաղարէն՝ Բէթէրպուրկտան ըՍ-
թանպօլա ալտէթինտէ, Բուսիա-
նըն խուսուսի թէքիլթէրինի հապի
Սուլթանա պիր մէքթուպ կէթի-
րէճէք վէ օլ թէքիլթէրին Սուլ-
թանտան գապուլ օլընաճաղը թէ-
էմին օլընմուշ իմիշ:

Աթանա Հալալարն Սթանպօլտան
ալտըղը մալիւմաթա նաղարէն՝
Բուս սէֆարէթիսանէսինին տիկէր
սէֆիլլէրէ մուխալիֆ հարէքտէթ-
տէ պուլընմաթընա տաիր կէվմէքտէ
օլան շայէալար իսիլաֆընտա օլա-
րագ, Բուս մապահաթիւկըարը
Մ. Ճատուվսի ինրաի թէէգըպաթ
ու միւրաճաթա տէվաթ իթմէքտէ
իմիշ, օլ տէրէճէք ինկիլթէրին
տիկէր տէվլէթլէրին իթթիֆագըն-
տան կէրի շէքիլմէք գարարընտա
պուլընտըղընա տաիր Սուլթանըն
զէհնիլէն ապա պիր շիւպհէ իրաա
իթտիրէմէզլէր:

Կ Ի Ր Ի Տ

Կիրիտտէ եէնի ժանտարմալար
թէշքիլի իշխան պէօյիւք տէվլէթ-
լէրտէն վէ Պապը Ալիտէն թային
օլուսան մէմուրարտան միւթէշէք-
քիլ գօմիսիօնը մախուս սօն ին-
թիմաթընտա նիհայէթ ժանտարմա
գապիլթէրինին էվրօրալը օլմալա-
րընը թահլթը գարարա ալմըշ իտէ
տէ, մէղքիւր գօմիսիօնըն թիւրք
աղալարը՝ պու գարարըն Պապը Ա-
լիին արգուսը իսիլաֆընտա օլտը-
ղընը պէյանլէ՝ էնէպիլ գապիլթէ-
րինին թայինի մուվագաթա սու-
րէթտէ գապուլ իթմիշլէր տիր:

Գօմիսիօնը մէղքիւր վէ մահքէ-
մէլէր թէշքիլի գօմիսիօնը բաղար
իրթէսի կիւնիւ կիրիտէ միւթէ-
վէճճիհիւն հարէքէթ իտէճէքլէր ի-
միշ:

Էլլէլէր՝ Կիրիտտէ թէլէքիլ օլու-
նաճաղ մահքէմէի թէմալիլին ինկի-
վէ միւստաի ու մալիսինին ինկի-
թիյանտան օլմաթընը վէ թիւրք
հիւքիւմէթիինին ալիլթէն կէօնտէր,
տիկի Սիւշիր Սաաթէթտինին կէրի
չըղըրմաթընը Պապը Ալիտէն թա-
լէպ իթմիշլէր տիր:

ՊՈՒ ԿԻՒՆՔԻ

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԼՈՐՏԱՆ

ՄԻԻՍԹԷԻՐԱՃ

(Աթանա Պալգանիք)

Աթինա 30 նոյնմ:

Երուսաղիմիսթանըն խալիճի բօլի-
թիգաթընա տաիր՝ Մէհլիսի Մէ-
պուսանտա սիվալլար իթմէք մէ-
սէլէսի թէէսիլ օլընտը:

Լօնտրա 30 նոյնմ:

Շարգ մէսալիլինէ աշնա գէվաթ-
տան թայմըղըն ալտըղը մալիւ-
մաթա կէօրէ՝ Պապը Ալի հագգըն-
տա իթթիլալ օլընաճաղ թէտ-
պիրլէր իշխան տէվլէթլէր պէյնին
տէ իթթիֆագ հուսուլա կէլմիշ
տիր:

Սթանպօլ 30 նոյնմ:

Էրմէնի թաթիլթի Օրմանեանըն
ինթիլտալը Պապը Ալիճէ թէն-
սիպ կէօրիւմիշ տիր:

Սօֆիատաքի թիւրք մապահաթ
կիւլարը նիտաղի պէյէ իքիճի
օսմանիլէ նիշանը վէրիլմիշ տիր:

ՋԱՍԻՐԷ ԲԻԱՑԱՐԸ

Վառնա 20 նոյնմըն

Պոռտալ

Վալօն, 57-59, 50 լիպր, հէքթօլ-
10, 90-11, 20 ֆրանք
Արապա, 57-61 լիպրա, հէքթօլթ
11-11, 40 ֆրանք

Արքա

44-46 լիպրա, հէքթօլթ. 5, 80-6

Ֆաստիլա

100 օգ. 22-28 ֆր. (մալա կէօրէ)

Մարսի պոռտալ

Հէքթօլթը 5, 60-6 ֆրանք:
Նարօլէն 20, 40 ֆռ. հիսապը իլէ
կիւնտէ 40-50 վալիօն վէ 250-300
արապա պուլտայ, 15-20 արապա
արապ վէ 5-10 արապա մըսըր
պուլտալը ինմէքտէ տիր: Ֆասուլ-
եա ինմէյօր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԳՐԱՎԱՋԱՌԱՏՈՒՆ

Գոհացուցիչ պայմաններով կը
հայթայթէ հայերէն, գաղղիերէն
և այլ լեզուաւ գատագրքեր, գըպ-
րօցի և գրասենեակի զանազան պի-
տոյք՝ թուղթ, գրիշ, գօթիլ տետ-
րակ, պահարան և ուրիշ այլ և այլ
նիւթեր: Գրեանց ցանկը՝ գաղղիաց
ճրի կը արուի: Գրիմի Մ. խաշիկ-
եանի, Օլթէլ Պուկարիա թիւ 8:

Նորիկ հայ գալթալաններէն կե-
սարիոյ թաւաա գիւղացի թորոս
թրթրեանի Ստեփան անուն 11
տարեկան որդին իվառնա կորսուած
ըլլալով, ով որ իր մասին տեղեկու-
թիւն մ'առնէ, թող հաճի հաղոր-
դել իրաւունքի խմբագրութեան:

Կը խնդրուի նոյնպէս որ՝ Պոլսոյ
Տերունեան վաճառատան գրագիր
Միհրան Գըրճճեանի ուր գտնուիլը
գիտցողը հետեւեալ հասցէին իմացնէ

Գալիք Միկրեան, ի Սամաքօֆ